

Schrijfopdrachten in periodes

Voorbeelden

Maart 2020
Annechien Wijnbergh
BVS schooladvies
Vondellaan 50
3521 GH Utrecht
030-2819656
admin@bvs-schooladvies.nl
www.bvs-schooladvies.nl

Inhoud

Voorbeelden van schrijfoopdrachten in periodes	3
klas 1 taalperiode.....	3
klas 2 taalperiode.....	4
Klas 3 Boerderijperiode	5
Klas 3 Huizenbouw.....	6
Klas 4 Dierkunde.....	7
klas 4 Aardrijkskunde	8
Klas 5 Plantkunde.....	9
Klas 5 Oude culturen.....	10
Klas 6 Mineralogie.....	11
klas 6 Romeinen, Middeleeuwen, Islam	12
Kleinere voorbeelden voor schrijfoopdrachten in taalperiodes of vaklessen	13
Naam periode taal korte voorbeelden klas 3/4.....	13
Naam periode taal korte voorbeelden klas 5/6.....	15

Voorbeelden van schrijfoopdrachten in periodes

klas 1 taalperiode	
genre	mogelijke schrijfonderwerpen
ervaring/vertelling <i>reeks gebeurtenissen uit persoonlijke ervaring vertellen</i>	dingen die je gedaan hebt in de regen tanden wisselen etende dieren dieren waar je bang voor was dingen waar je opgeklommen bent dingen die kunnen rollen
verhaal <i>een onderhoudend verhaal vertellen over een reeks gebeurtenissen</i>	pictoverhalen Sinterklaas tegen zijn Pieten Maria tegen de zon en de maan ervaringstekst met een verloop: <ul style="list-style-type: none"> - een keer dat je te laat kwam - een onverwacht bezoek - ik schrok van... en wat toen? - ik liep op straat... -
Gedicht <i>een sfeerschets, muzikaal beeld, in eigen woorden treffen</i>	woorden met dezelfde beginklank die lekker samen klinken picto gedichten:en..... een.....met een..... ik..... woordenslang stapel gedicht rijm tekening
verslag/beschrijving <i>geordend beschrijven van een gebeurtenis, beschrijving hoe iets verloopt, verschijnsel of onderzoek</i>	mijn grootste schat (Wat is het? Van wie kreeg je het? Hoe was dat?) een goede verstopplek (Waar is het? Waarom is het een goede plek?) plekken waar rommel ligt (Waar is dat? Hoe ziet het er uit? Hoe komt die rommel daar?) dingen waar een slot op zit (Wat is het? Waarom zit er een slot op?) feestelijke gebeurtenissen (Wat gebeurde er eerst? En daarna?)
instructietekst/ procedure <i>instrueren hoe je iets moet doen</i>	hoe ruim ik mijn kamer op? hoe zetten we de schilderspullen klaar? hoe aai je een paard/konijn/hond? hoe maak je een
verklaring/uiteenzetting <i>een verschijnsel verklaren en interpreteren: oorzaken en gevolgen beschrijven bij jonge kinderen: een ervaring verklaren</i>	hoe kwam dat (over iets dat stuk ging) (tekening maken van het kapotte ding) waardoor is die plek gevaarlijk?

klas 2 taalperiode	
genre	mogelijke schrijftonderwerpen
ervaring/vertelling <i>reeks gebeurtenissen uit persoonlijke ervaring vertellen</i>	mijn bed, kast, huis dingen die je gedaan hebt bij de Maartensoptocht kleine beestjes die je van dichtbij hebt gezien ik heb een keer...weet je dat? (verschil tussen ervaring en weetjes/feiten) kleren die niet lekker zitten
verhaal <i>een onderhoudend verhaal vertellen over een reeks gebeurtenissen</i>	twee kinderen: ieder een eigen dier Sint Maarten en de bedelaar ervaringstekst met een verloop: hoe je een keer iemand of de weg kwijtraakte
Gedicht <i>een sfeerschets, muzikaal beeld, in eigen woorden treffen</i>	sinterklaas gedichtje vormgedicht zinken en drijven zelf iets planten
verslag/beschrijving <i>geordend beschrijven van een gebeurtenis, beschrijving hoe iets verloopt, verschijnsel of onderzoek</i>	hoe zag de storm er uit? Wat gebeurde er toen het zo hard waaide? (hoe begon het? En wat gebeurde er daarna? Hoe kwam dat?)
instructietekst/ procedure <i>instrueren hoe je iets moet doen</i>	iets repareren, een gerecht klaarmaken, een apparaat gebruiken, regels en aanwijzingen op school of thuis
verklaring/uiteenzetting <i>een verschijnsel verklaren en interpreteren: oorzaken en gevolgen beschrijven bij jonge kinderen: een ervaring verklaren</i>	hoe een ruzie ontstond hoe het kwam dat het toneelstukje zo'n succes was natuurverschijnselen en daarom.....(de moraal van de fabels) mijn ding (een oud voorwerp bij jou thuis) (wat is het ding? Waar is het voor? Wat is er kapot gegaan? Hoe is dat zo gekomen?)

Klas 3 Boerderijperiode	
genre	mogelijke schrijftonderwerpen
ervaring/vertelling <i>reeks gebeurtenissen uit persoonlijke ervaring vertellen</i>	boerderijdieren die je ooit ergens bent tegen gekomen een anekdote over een ander huis dan jouw eigen huis
verhaal <i>een onderhoudend verhaal vertellen over een reeks gebeurtenissen</i>	een fabel (tweegesprek) tussen een boerderijdier en een wild dier wat zegt de zon tegen de akker (in ieder jaargetijde) een kind op de boerderij
gedicht <i>een sfeerschets, muzikaal beeld, in eigen woorden treffen</i>	een tekst met vaste woorden naar aanleiding van een gedicht over een boerderijdier elfje over de ochtend op de boerderij ieder tweetal een tweetal rijmende zinnen: de klas een gedicht over de geluiden op een boerderij
historie <i>beschrijven van fasen in een leven of een tijd</i>	van kikkerdril tot kikkervisje dieren en jonge dieren: vergelijking maken
verslag/beschrijving <i>geordend beschrijven van een gebeurtenis, beschrijving hoe iets verloopt, verschijnsel of onderzoek</i>	beschrijving met uitleg van verschillende werktuigen van een boerderij: Wat is een riek? Wat is een zeis? verslag van het bezoek verslag van de deskundige die in de klas iets kwam vertellen
instructietekst/ procedure <i>instrueren hoe je iets moet doen</i>	hoe verloopt hooien? stripje van hoe het melken verloopt hoe aai je een paard?
verklaring/uiteenzetting <i>een verschijnsel verklaren en interpreteren: oorzaken en gevolgen beschrijven</i>	observatie van diergedrag en een beetje interpreteren
betoog <i>standpunt met argumenten onderbouwen, bepleiten</i>	Nb. deze laatste tekstsoort leent zich minder voor deze periode en leeftijd, omdat we dat via de fenomenologie aanbieden en niet door verklaringen te geven. Toch zijn er wel gedachten die beschreven kunnen worden door kinderen om ervaring op te doen met dit genre. Neem dan bijvoorbeeld kwesties als: een koe hoort in de wei

Klas 3 Huizenbouw	
genre	mogelijke schrijftonderwerpen
ervaring/vertelling <i>reeks gebeurtenissen uit persoonlijke ervaring vertellen</i>	eigen beleving koppelen aan onderwerp: hoe is ons huis, mijn kast, mijn tafel eigen gedachte, of gevoel beschrijven bij: verhuizen eigen voorval: hutten bouwen, in tenten slapen
verhaal <i>een onderhoudend verhaal vertellen over een reeks gebeurtenissen</i>	gesprek tussen de dakdekker en de tegelzetter als je verschillende soorten huizen behandelt: een dag uit het leven van (iemand die in een yurt woont) verschillende afleveringen van een verhaal (bv hoe de ... zijn huis bouwde, dag 1 –dag 5)
gedicht <i>een sfeerschets, muzikaal beeld, in eigen woorden treffen</i>	stapeldicht met als thema huis alle namen van werktuigen/metselverbanden in een ritme zetten, rap van maken mop schrijven over een man die een huis op het ijs wilde bouwen
historie <i>beschrijven van fasen in een leven of een tijd</i>	van ontwerp tot uitvoering een stripje hoe de architect te werk gaat (andere ambachtsmensen) hoe is deze school ooit gebouwd (foto's te vinden?) autobiografie van iemand die op de bouw werkt (klein interview)
verslag/beschrijving <i>geordend beschrijven van een gebeurtenis, beschrijving hoe iets verloopt, verschijnsel of onderzoek</i>	verslag van een onderzoekje: bv hoe maak je de mooiste stenen? werkstukje over een aspect van het huizenbouwen verslag van een stadswandeling of rondje om de school: noteren: wat zagen we allemaal voor kleuren stenen? Voor metselverbanden? Voor type daken?
instructietekst/ procedure <i>instrueren hoe je iets moet doen</i>	hoe metsel je een muurtje? hoe maak je een dak op je huis? hoe maak je cement? routebeschrijving vanuit vogelvlucht perspectief (niet plattegrond, dat is 4 ^e klas)
verklaring/uiteenzetting <i>een verschijnsel verklaren en interpreteren: oorzaken en gevolgen beschrijven</i>	verklaring van gedrag van mensen (waarom heeft een architect een net pak aan? Waarom draagt een bouwvakker een helm? waarom zijn mensen ooit in huizen gaan wonen? Waarom zijn mensen die aan de rivier woonden ooit stenen gaan maken om huizen te bouwen?
betoog <i>standpunt met argumenten onderbouwen, bepleiten</i>	Nb. deze laatste tekstsoort leent zich minder voor deze periode en leeftijd, omdat we dat via de fenomenologie aanbieden en niet door verklaringen te geven. Toch kunnen kinderen ervaring op doen met dit genre. Neem dan bijvoorbeeld een keer een kwestie als: Wij moeten morgen naar de bouw gaan kijken (overtuig mij maar waarom dat belangrijk is)

Klas 4 Dierkunde	
genre	mogelijke schrijftonderwerpen
ervaring/vertelling <i>reeks gebeurtenissen uit persoonlijke ervaring vertellen</i>	ervaringsteksten met dieren, iets wat je hebt meegemaakt met een vogel, iets wat je hebt meegemaakt met een dier op straat, in huis, bij jou thuis, een anekdote
verhaal <i>een onderhoudend verhaal vertellen over een reeks gebeurtenissen</i>	een eigen fabel maken met kenmerken van dieren die feitelijk correct zijn een verhaal maken over een dier 'kruip in de huid van'
gedicht <i>een sfeerschets, muzikaal beeld, in eigen woorden treffen</i>	elfje, rondeel, acrostichon, ritmisch gedicht
historie <i>beschrijven van fasen in een leven of een tijd</i>	hoe een leeuwenwelp opgroeit hoe een mensenkind opgroeit van baby tot 10 jarige van kikkervisje tot kikker van rups tot vlinder
verslag/beschrijving <i>geordend beschrijven van een gebeurtenis, beschrijving hoe iets verloopt, verschijnsel of onderzoek</i>	schrijven naar aanleiding van observaties hoe een kwal zich verplaatst en hoe een paard zich verplaatst leesverslag van de inktvis verslag van een onderzoekje: hoeveel eten slakken eigenlijk? (observatie is de bron) interview van iemand die veel met dieren werkt een bezoek aan de dierentuin
instructietekst/ procedure <i>instrueren hoe je iets moet doen</i>	beschrijven van de voedertijd: hoe moet je het doen? hoe moet je een konijn optillen? hoe zadel je een paard? wat moet je doen als je door een blinde daas bent gestoken?
verklaring/uiteenzetting <i>een verschijnsel verklaren en interpreteren: oorzaken en gevolgen beschrijven</i>	Waarom het hoofd van de mens is als een koning die in een koets wordt rondgereden vergelijking tussen de ledematen en de romp vergelijking tussen giraffe en bizon Waarom verschillen trekvogels van andere vogels? Hoe bepalen zij hun route? waarom muggen in de buurt van water leven
betoog <i>standpunt met argumenten onderbouwen, bepleiten</i>	Nb. deze laatste tekstsoort leent zich minder voor mens- en dierkunde, omdat we dat via de fenomenologie aanbieden en niet door verklaringen te geven. Toch zijn er wel gedachten die beschreven kunnen worden door kinderen om ervaring op te doen met dit genre. Neem dan bijvoorbeeld kwesties als: waarom een beer geen huisdier kan zijn waarom wij bijen willen beschermen alle kinderen mogen een huisdier hebben

klas 4 Aardrijkskunde	
genre	mogelijke schrijftonderwerpen
ervaring/vertelling <i>reeks gebeurtenissen uit persoonlijke ervaring vertellen</i>	ervaringsteksten met omgeving, stad, straat, weg van huis naar school, een anekdote
verhaal	Een verhaal schrijven over iets of iemand die op een aardrijkskundig interessante plaats is opgegroeid, bijvoorbeeld een dag uit het leven van mensen die bij de dam in de Aemstelle woonden rond 1600
gedicht	allitererende teksten
historie <i>beschrijven van fasen in een leven of een tijd</i>	Hoe ontstaat een polder? Hoe werd Rotterdam een stad? Hoe is het landschap (rondom de school) ontstaan?
verslag/beschrijving <i>geordend beschrijven van een gebeurtenis, beschrijving hoe iets verloopt</i>	schrijven naar aanleiding van observaties, uitstapjes, bezoek verschillende winden beschrijven: hoe is een oostenwind in de zomer? Hoe is het als de wind uit het westen waait? Door de ogen van een vlieger: wat zou je zien als je een vlieger was en je had ogen en je vloog over de school in noordelijke richting?
procedure <i>instrueren hoe je iets moet doen</i>	Een routebeschrijving maken De werking van een kompas uitleggen, uitleggen hoe je een kompas maakt, uitleggen hoe je een kompas gebruikt Een legenda bij een kaart maken en daar opdrachten (voor een ander) bij verzinnen Een rondleiding maken met opdrachten (speurtocht door de omgeving) Hoe kom je van A naar B met het openbaar vervoer?
verklaring/uiteenzetting <i>een verschijnsel verklaren en interpreteren: oorzaken en gevolgen beschrijven</i>	Beschrijven hoe het landschap is ontstaan Beschrijven hoe eb en vloed werkt Beschrijven hoe Nederland uit het water is ontstaan
betoog <i>standpunt met argumenten onderbouwen, bepleiten</i>	Nb. deze laatste tekstsoort leent zich minder voor aardrijkskunde, omdat we dat via de fenomenologie aanbieden en niet door verklaringen te geven. Toch zijn er wel gedachten die beschreven kunnen worden door kinderen om ervaring op te doen met dit genre. Neem dan bijvoorbeeld kwesties als: waarom wel en waarom geen wind energie moet de binnenstad autovrij worden? Hoe blijft de stad/plaats voor iedereen leuk? Hoe maken we ons speelplein fijner om te spelen voor iedereen?

Klas 5 Plantkunde	
genre	mogelijke schrijftonderwerpen
ervaring/vertelling <i>reeks gebeurtenissen uit persoonlijke ervaring vertellen</i>	Een boom die je goed kent Je vakantie landschap Eerste jeugdherinnering reisverslag
verhaal <i>een onderhoudend verhaal vertellen over een reeks gebeurtenissen</i>	Gesprek tussen varen en mos Het mos op avontuur sprookje
gedicht <i>een sfeerschets, muzikaal beeld, in eigen woorden treffen</i>	Elfje bij iedere categorie Limerick Acrostichon
historie <i>beschrijven van fasen in een leven of een tijd</i>	Hoe is dit land ontgonnen? Pioniers planten in een akker Welke bomen staan er na de storm, welke komen als eerste weer op
verslag/beschrijving <i>geordend beschrijven van een gebeurtenis, beschrijving hoe iets verloopt, verschijnsel of onderzoek</i>	Uitstapje, boswandeling, paddenstoelen Groeiprocessen bij paardenbloem Beschrijf een boekje in de loop van een week tijd
instructietekst/ procedure <i>instrueren hoe je iets moet doen</i>	Hoe verpot je een plant Zaai instructie Routebeschrijving naar schooltuin
verklaring/uiteenzetting <i>een verschijnsel verklaren en interpreteren: oorzaken en gevolgen beschrijven</i>	Waarom korstmoss zo sterk is Hoe verschillen eik en berk?
betoog <i>standpunt met argumenten onderbouwen, bepleiten</i>	Alle kinderen hebben recht op een volkstuintje Pamflet/poster iedereen moet elke maaltijd groente eten

Klas 5 Oude culturen	
genre	mogelijke schrijfonderwerpen
ervaring/vertelling <i>reeks gebeurtenissen uit persoonlijke ervaring vertellen</i>	Je eerste handschrift Wat waren de eerste woorden die je zei? Gedachte, gevoel bij wat er verteld is
verhaal	Kruip in de huid van Een dag uit het leven van Fabel
gedicht	Korte zinnen (Perzisch) Beschrijving (Egypte, heilig) Mantrische herhalende teksten Schrijf een hexameter
historie <i>beschrijven van fasen in een leven of een tijd</i>	Biografie Autobiografische onderwerpen Kruip in de huid van ... Het leven in het oude India
verslag/beschrijving <i>geordend beschrijven van een gebeurtenis, beschrijving hoe iets verloopt</i>	Alle rituelen Ceremonies Beschrijving van historische gebeurtenissen
Instructie/procedure <i>instrueren hoe je iets moet doen</i>	Een recept uit die tijd Het lezen of schrijven van hiërogliefen Kleitabletten (spiegelbeeld) Strip maken van het bouwen van een pyramide Egyptisch landmeten, twaalf knopen touw
verklaring/uiteenzetting <i>een verschijnsel verklaren en interpreteren: oorzaken en gevolgen beschrijven</i>	Verklaring van historische gebeurtenissen Hoe geeft het landschap aan wat er tussen de mensen gebeurt
betoog <i>standpunt met argumenten onderbouwen, bepleiten</i>	Geschiedenis is het belangrijkste vak op school Resultaten uit het verleden geven garantie op toekomst

Klas 6 Mineralogie	
genre	mogelijke schrijftonderwerpen
ervaring/vertelling <i>reeks gebeurtenissen uit persoonlijke ervaring vertellen</i>	Je vakantie landschap Momentbeschrijving van een plek waar je nu niet bent (hoe is het in de bergen?) Waarneming Gedachte/gevoel
verhaal <i>een onderhoudend verhaal vertellen over een reeks gebeurtenissen</i>	Kalk en graniet in personages De wedstrijd tussen water en wind
gedicht <i>een sfeerschets, muzikaal beeld, in eigen woorden treffen</i>	Ritme gedicht Vulkanen (alliteratie) De kiezels in het water (binnenrijm, klanken, onomatopoeën zelf maken)
historie <i>beschrijven van fasen in een leven of een tijd</i>	Wat heeft deze steen mee gemaakt? Hoe is het in de mijnbouw Het leven van een mijnwerker Een gesprek tussen een ertsmijnwerker en een gouddelver
verslag/beschrijving <i>geordend beschrijven van een gebeurtenis, beschrijving hoe iets verloopt, verschijnsel of onderzoek</i>	Sedimenten, afzettingen hoe komt deze steen aan de vorm Eigen onderzoek naar zandverschuivingen
instructietekst/ procedure <i>instrueren hoe je iets moet doen</i>	Hoe hak je een steen? Hoe open je een geode? Hoe wordt de hardheid van een gesteente bepaald
verklaring/uiteenzetting <i>een verschijnsel verklaren en interpreteren: oorzaken en gevolgen beschrijven</i>	Over het gevogelte in de mijnen Waarom dennenhout als stuthouten palen worden gebruikt Waarom je in zoutmijnen een leren broek moet dragen (daarom geen ijzeren trappetjes maar wel houten glijbanen) Waarom het steeds warmer wordt als je dieper graaft
betoog <i>standpunt met argumenten onderbouwen, bepleiten</i>	Ingezonden brief: Het is verboden om fossielen mee te nemen Hoe koraal moet worden beschermd

klas 6 Romeinen, Middeleeuwen, Islam	
genre	mogelijke schrijftonderwerpen
ervaring/vertelling <i>reeks gebeurtenissen uit persoonlijke ervaring vertellen</i>	Wanneer heb je jezelf een doel gesteld? Wanneer ben je iets gaan plannen? Wat was het eerste gedacht dat je in een vriendschapsboekje schreef
verhaal	Verhaal over een serenade Toespraak van de Plebejer Brief van een Patriciër
gedicht	Rondeel Sonnet Romeinse spreuken Krantenkoppen Wervende titels
historie <i>beschrijven van fasen in een leven of een tijd</i>	Biografieën Kruip in de huid van ... Vergelijking van tijdperken
verslag/beschrijving <i>geordend beschrijven van een gebeurtenis, beschrijving hoe iets verloopt</i>	Museum bezoek Leesverslag Interview
procedure <i>instrueren hoe je iets moet doen</i>	Spelregels van het schaken Dammen Reglement Regels in het oude Rome
verklaring/uiteenzetting <i>een verschijnsel verklaren en interpreteren: oorzaken en gevolgen beschrijven</i>	Hoe kon het dat de keizer zijn volk rustig hield door brood en spelen?
betoog <i>standpunt met argumenten onderbouwen, bepleiten</i>	Discussie Houd een betoog in de senaat Naspelen van een debat

Kleinere voorbeelden voor schrijfopdrachten in taalperiodes of vaklessen

Naam periode taal korte voorbeelden klas 3/4		
genre	mogelijke schrijftonderwerpen	op bord + focus van instructie
1. ervaring/vertelling <i>reeks gebeurtenissen uit persoonlijke ervaring vertellen</i>	een kort teken verhaaltje over iets dat stuk ging, als inleiding op de breukenperiode (ik geef voorbeeld met taalronde) op de andere zijde: een herinnering aan een geluid dat je erg mooi vindt	plaatswoorden: schilder met woorden (beeldend taalgebruik, details, met erbijwoorden)
2. verhaal <i>een onderhoudend verhaal vertellen over een reeks gebeurtenissen</i>	ambachten periode: geografische aardrijkskunde: door de ogen van de kat/muis bij de molenaar (klas 3) door de ogen van de vlieger (klas 4)	plaats en tijd, gedachtesprongen/ bespiegelingen met de deur in huis vallen
3. gedicht <i>een sfeerschets, muzikaal beeld, in eigen woorden treffen</i>	als onderdeel voor een schoolfeest/presentatie: eerst mooie woorden verzamelen, dan een elfje maken over de Noordzee	erbijwoorden (beeldend taalgebruik, details, met erbijwoorden) + ritmische- klankeigenschappen, bv alliteratie, rijm
4. historie <i>beschrijven van fasen in een leven of een tijd</i>	toen en nu schema kast tekenen 2 delen 3 lades Hoe is het nu? Hoe was het vroeger toen mijn ouders klein waren? over de omgeving/stad/plaats steeds een korte zin	tijdswwoorden jaartallen tijdwoorden met een woord tijdwoorden met meer woorden
5. verslag/beschrijving <i>geordend beschrijven van een gebeurtenis, beschrijving hoe iets verloopt, verschijnsel of onderzoek</i>	van een uitstapje waar gingen we heen waarom gingen we daarheen wat deden we hoe liep het af Hoe zeg je wat een teller is en wat een noemer is?	uitlegwoorden: want omdat daarom waarom namelijk daardoor

<p>6. instructietekst/ procedure</p> <p><i>instrueren hoe je iets moet doen</i></p>	<p>Hoe maken we van onze klas een winkelplein? of Hoe maken we van onze klas bij carnaval een activiteitenplein?</p> <p>leren associëren in stripvorm</p>	<p>tijdwoorden</p> <p>draaiboek wat willen we doen wat hebben we dan nodig waar moeten we nog meer aan denken wie maakt/verzorgt dat dan</p>
<p>7. verklaring/ uiteenzetting</p> <p><i>een verschijnsel verklaren en interpreteren: oorzaken en gevolgen beschrijven</i></p>	<p>Hoe werkt een molen? eerst kleine vragen leren verzinnen: Waarom hebben molenaars vaak een kat? Waarom kunnen de lappen op een molen gereefd worden? Waarom is het gevaarlijk voor de molenaar met harde wind? 3x waarom verzinnen + het antwoord uitleggen</p>	<p>uitlegwoorden:</p> <p>want omdat daarom waarom namelijk daardoor</p>
<p>8. betoog</p> <p><i>standpunt met argumenten onderbouwen, bepleiten</i></p>	<p>rekenen met geld een advertentie op Marktplaats prijs een oud artikel aan dat je graag zou willen verkopen maak duidelijk waarom iemand het zou moeten kopen, voor wie het geschikt is</p> <p>opbouw: verzin 3 argumenten waarom iemand dit artikel nodig zou hebben</p>	<p>opsommingwoorden:</p> <p>daarnaast, eerst, uiteindelijk, ook, daarna, allereerst, en het belangrijkste, zowel ... als, verder, bovendien, vervolgens, daarbij, in de eerste plaats, niet alleen ... maar ook, om te beginnen, vooral</p> <p>conclusie</p>

Naam periode taal korte voorbeelden klas 5/6		
genre	mogelijke schrijftonderwerpen	op bord + focus van instructie
9. ervaring/vertelling <i>reeks gebeurtenissen uit persoonlijke ervaring vertellen</i>	een kort teken verhaaltje over een geluid Vb zwaartegolven waarvan ben je ooit erg geschrokken? (ik geef voorbeeld met taalronde) op de andere zijde: een herinnering aan een geluid dat je erg mooi vindt	plaatswoorden: schilder met woorden (beeldend taalgebruik, details, met erbijwoorden)
10. verhaal <i>een onderhoudend verhaal vertellen over een reeks gebeurtenissen</i>	messenger, whatsapp, facebook bericht stiekem briefje over jouw eigen Lorelei op weg naar school: beschrijf het 'gezag': wat vind jij zo mooi dat je afgeleid zou worden?	plaats en tijd, gedachtesprongen/ bespiegelingen pointe/moraal met de deur in huis vallen
11. gedicht <i>een sfeerschets, muzikaal beeld, in eigen woorden treffen</i>	als onderdeel voor een schoolfeest/presentatie: beeldsonnet over de Rijn	erbijwoorden (beeldend taalgebruik, details, met erbijwoorden) + ritmische- klankeigenschappen, bv alliteratie, rijm
12. historie <i>beschrijven van fasen in een leven of een tijd</i>	<i>Wie ben ik?</i> voorbereiding voor een brief aan een andere 5 ^e of 6 ^e klasser: mindmap: achtergrond, activiteiten met vrienden en vriendinnen, eigenschappen	opsommingwoorden + tijdwoorden ook, of, verder, daarnaast, daarbij, eveneens, zowel, eerst daarna
13. verslag/beschrijving <i>geordend beschrijven van een gebeurtenis, beschrijving hoe iets verloopt, verschijnsel of onderzoek</i>	eerste onderdeel van de natuurkunde proeven hoe we onderzochten waar onze tafel vandaan kwam (beschrijving van de aanpak van een werkstuk)	uitlegwoorden: want omdat daarom waarom namelijk immers aangezien daardoor
14. instructietekst/ procedure <i>instrueren hoe je iets moet doen</i>	meetkunde klas 6: hoe je een cirkel in 6en deelt (of 12) klas 5: Egypte: meten en wegen: hoe je met het twaalfknopentouw en de el het land in gelijke stukken kunt verdelen	tijdwoorden

<p>15. verklaring/ uiteenzetting <i>een verschijnsel verklaren en interpreteren: oorzaken en gevolgen beschrijven</i></p>	<p>natuurkunde klas 6: lichtproef/geluidproef</p>	<p>tijdwoorden + uitleg vraagstelling/hypothese at heb ik wat zag ik wat gebeurde er wat dacht ik? conclusie</p>
<p>16. betoog <i>standpunt met argumenten onderbouwen, bepleiten</i></p>	<p>argumenten leren verzamelen: Meetkunde: waarom je altijd naar de prullenbak moet kunnen lopen: 3 redenen waarom wel 3 waarom niet, of waarom je nooit je geodriehoek mag gebruiken bij de meetkundige tekeningen waarom landen langs een rivier rekening met elkaar moeten houden</p>	<p>opsommingwoorden: daarnaast, eerst, uiteindelijk, ook, daarna, allereerst, en het belangrijkste, zowel ... als, verder, bovendien, vervolgens, daarbij, in de eerste plaats, niet alleen ... maar ook, om te beginnen, vooral conclusie</p>